

Riktlinjer för närvarofrämjande arbete och frånvarorapportering för gymnasieskola och gymnasiesärskola

Skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185), Gymnasieförordningen (2010:2039) och CSN:s regler kring ogiltigt frånvaro är de lagar och förordningar som styr rutinerna kring frånvaro.

Gymnasieförordningen anger att om en elev på grund av sjukdom eller av annan orsak inte kan delta i skolarbetet, ska detta snarast anmälas. Vidare anges att rektorn får bevilja en elev i gymnasieskola och gymnasiesärskola ledighet från skolarbetet för enskilda angelägenheter.

Om en elev i gymnasieskolan respektive gymnasiesärskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare skyndsamt och senast samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl kan skolan besluta att inte informera vårdnadshavare samma dag.

Av skollagen framgår att huvudmannen och den som är anställd i sådan verksamhet, ska på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs.

1. Mål med det närvarofrämjande arbetet

Målet med skolans närvarofrämjande arbete är att öka elevernas närvaro i skolan, i syfte att fler ska nå målen för utbildningen. Forskning kring närvaro visar att när elever upplever en meningsfull och trygg skola så är de närvarande. För att kunna arbeta främjande behöver vi därför också veta varför elever är frånvarande. Arbetet behöver ske på både individ-, grupp- och skolnivå.

Närvarofrämjande insatser innebär att arbeta övergripande och förebyggande för att öka elevernas närvaro och därmed minimera frånvaron i utbildningen. Insatserna ska omfatta alla elever. Det närvarofrämjande arbetet är en del av skolans hälsofrämjande arbete. Syftet med skolans hälsofrämjande arbete är att stärka elevernas fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Det förutsätter ett systematiskt arbete som baseras på kunskap om faktorer som främjar elevers lärande och utveckling.

Det har visat sig att tidig upptäckt och tidiga insatser vid stor ogiltigt frånvaro är framgångsfaktorer för att få tillbaka elever i undervisning. Det är viktigt att skolan vidtar åtgärder som är konkreta för att eleven ska delta i utbildningen. Det är väsentligt att låta eleven komma till tals och ge sin syn på orsaken till frånvaron.

1.1 Att främja närvaro

Forskning visar att närvaro kan främjas genom insatser för god social och fysisk skolmiljö och genom organisatoriska och pedagogiska lösningar. Frånvaroproblem förklaras ofta på individnivå, men för att främja närvaro krävs lösningar på en övergripande nivå. Att arbeta närvarofrämjande är bra för alla elever, inte bara de med frånvaroproblematik. De faktorer som lyfts i forskningen som positiva för det närvarofrämjande arbetet är skolmiljö, pedagogisk miljö, organisation samt samarbete mellan hem och skola.

1.2 Att förebygga frånvaro

Utöver närvarofrämjande arbete behövs även ett förebyggande arbete för att motverka risken för frånvaro. Grundläggande delar i det arbetet är dels att uppmärksamma frånvaro/närvaro och dels att kartlägga orsaker till frånvaro/närvaro på gruppnivå. Rektorer, lärare och elevhälsans personal behöver därför ha kunskap om risk- och skyddsfaktorer för att veta hur de problem som kan orsaka frånvaro kan lösas. Det förebyggande arbetet handlar både om att förebygga att frånvaro uppstår och att förhindra ytterligare frånvaro.

2. Syftet med de övergripande riktlinjerna

Syftet med detta dokument är att skapa en likvärdig rapportering till huvudman och möjliggöra en bild av problematisk skolfrånvaro för Lunds kommunala gymnasieskolor. Resultaten ska ligga till grund för planering, utförande och uppföljning på övergripande nivå.

Riktlinjerna är framtagna av rektorerna för skolorna inom Utbildningsförvaltningen och fastställda av Utbildningsnämnden. Utbildningskansliet ansvarar för att riktlinjerna uppdateras och görs tillgängliga.

Varje skola ska ha en handlingsplan som konkretiserar dessa riktlinjer.

3. Ansvarsfördelning

3.1 Rektor

Rektor har det övergripande ansvaret för att skapa förutsättningar för skolan att arbeta närvarofrämjande och för att skolan bedriver ett arbete som främjar närvaro och förebygger frånvaro. Delar av arbetet kan delegeras till biträdande rektor eller elevhälsa.

Arbetet ska innehålla:

- Systematisk uppföljning och analys av frånvaro
- Skyndsamt utredning av frånvaro
- Konkreta åtgärder med utgångspunkt i genomförda utredningar
- Framtagande av handlingsplan samt rutiner för skolan
- Samverkan med elevhälsan och vid behov med andra samhällsfunktioner
- Kontinuerlig frånvarorapportering
- Rapportering av ogiltig frånvaro till vårdnadshavaren
- Rapportering till Utbildningsnämnden i enlighet med nämndens rutiner.

3.2 Elevhälsan

Elevhälsan ansvarar för att vara delaktiga i framtagandet av skolans handlingsplan och rutiner samt att följa dessa.

3.3 Lärare

Läraren ansvarar för att följa skolans handlingsplan och rutiner.

3.4 Utbildningsnämnden

Nämnden ansvarar för att ge rektor stöd i det närvarofrämjande arbetet.

4. Rutiner

4.1 Frånvarorapportering

För att kunna hantera frånvaron är det viktigt med rutiner för frånvarorapporteringen. Av rutinerna behöver det framgå hur information hanteras av skolans personal men även hur informationen bäst sammanställs och sparas.

Om delar av en utbildning genomförs utanför skolan, t.ex. i form av arbetsplatsförlagd lärande, ställs samma krav på närvaro som gäller vid skolförlagd utbildning. Det är viktigt att skolans rutiner om frånvarorapportering även beskriver vilka krav som ställs ifråga om närvaro vid sådan undervisning och hur den rapporteras till skolan.

Vid Utbildningsförvaltningen sker frånvarorapportering genom/via Skola24.

4.2 Utredning av skolfrånvaro och åtgärder

Utredningen syftar till att skolan skaffar sig ett tillräckligt underlag för att förstå orsaken till elevens frånvaro. Det kan röra sig om såväl sociala som organisatoriska orsaker. En mer omfattande utredning kan också visa om elevens vantrivsel eller skolmotstånd t.ex. bottnar i en för eleven otillfredsställande lärandemiljö eller om det finns ett behov av särskilt stöd. Detta kan i sin tur kräva andra former av utredningsunderlag för att kunna ge eleven det stöd som behövs.

För att kunna uppmärksamma om det finns problem med t.ex. personal, undervisningen i ett visst ämne eller i en viss kurs eller med trakasserier eller kränkande behandling är det viktigt att rektorn har en samlad bild av frånvaron för att göra en analys. Den samlade bilden och skolans analys ger också underlag för huvudmannens analys av skolans arbete med frånvaro. Dessa analyser bör också kopplas till och utgöra underlag för rektorns och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Det är rektorn som ansvarar för att en utredning görs. Det är viktigt att lärare framför allt fokuserar på skolrelaterade orsaker till frånvaro men också att lärare uppmärksammar andra orsaker till frånvaro och anmäler detta till rektorn. I vissa fall behövs elevhälsans medverkan i arbetet med att utreda orsaker till en elevs frånvaro. Elevhälsans utredning kan omfatta såväl skolrelaterade som andra orsaker.

4.3 Dokumentation

För att komma till rätta med frånvaron behöver skolan dokumentera sitt arbete med att utreda problem och vidta åtgärder. Arbetet med en elevs frånvaro kan pågå under lång tid och bestå av omfattande utredningsmaterial. Det är därför angeläget med tydliga rutiner för hur arbetets alla delar dokumenteras.

4.4 Ledighet

Varje skola ska ha rutiner för att hantera ansökningar om ledighet och för att anmäla förhinder att delta i utbildningen. Vid ansökan om längre ledighet ska det göras en samlad bedömning av elevens skolsituation.

Vid beviljad ledighet ska eleven vara införstådd med vad som krävs i form av skolarbete för att inte komma efter i undervisningen.

Skolan ska informera elever och vårdnadshavare om skyldigheten att anmäla förhinder att delta i undervisningen, de begränsade möjligheterna till ledighet och att frånvaro kan försvåra elevens möjlighet att nå de nationella målen för utbildningen.

4.5 Rapportering till CSN

Skolan är skyldig att rapportera frånvaro till CSN och studiemedel från CSN är kopplat till närvaro. Skolan rapporterar till CSN om elev är frånvarande mer än några enstaka timmar under en månad och om det sker vid upprepade tillfällen.

Skolan skall i enlighet med regelverket för CSN rapportera till CSN om en elev har ogiltig frånvaro. CSNs praxis anger 4 timmar under en månad som ett riktmärke. Finns det särskilda skäl för frånvaron gör skolan en bedömning om rapportering sker eller inte.

Det är skolan som bedömer vad som räknas som ogiltig frånvaro. Det kan till exempel vara upprepade frånvaro, återkommande sena ankomster eller att elev lämnar lektionen för tidigt. Det kan också vara en semesterresa som inte blivit godkänd av skolan.

Finns det särskilda skäl för frånvaron, så som exempelvis mobbning, gör skolan en bedömning om rapportering till CSN sker eller inte.

Giltig frånvaro är när elev har fått ledigt eller har en sjukperiod som skolan godkänt. Om elev är sjuk ofta kan skolan begära in ett läkarintyg. Lämnas inte något läkarintyg in, kan detta påverka om skolan bedömer frånvaron som giltig eller ogiltig. Elever med hög anmäld/giltig frånvaro kan varnas om skolan inte får ett intyg som stärker den långa frånvaron.

4.6 Orosanmälan

Forskning visar att skolframgång är den starkast skyddande faktorn för alla barn och därför är det extra viktigt att elever får en chans att lyckas i skolan och att skolan är en trygg plats för dem.

Alla som arbetar inom skola, polis, hälso- och sjukvård är skyldiga enligt att anmäla om det finns misstanke om att ett barn upp till 18 år far illa eller riskerar att fara illa. För barnet som drabbas kan det vara livsavgörande att dessa personer tar sin anmälningsplikt på största allvar och fullföljer den. Se vidare *Juridisk vägledning angående anmälan till socialnämnden*.

5. Samverkan

Ofta har elever med stor frånvaro sammansatta problem som behöver mötas av flera aktörer. Skolan kan inte lösa en elevs alla problem, men skolan måste uppmärksamma om en elev inte mår bra och överväga om samverkan behövs. Olika situationer kräver olika insatser med olika expertkompetens. Det är därför viktigt att skolan samverkar och samarbetar med vårdnadshavare, elevhälsan, socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri med flera.